

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی
مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی
با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

بررسی رابطه استفاده از فناوری آموزش مجازی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی گرانه جو محیطی مدرسه و توانمندسازی دانش آموزان

طیبه کیمیایی پناه (نویسنده مسئول)^۱

^۱دانشگاه علامه طباطبایی، تهران shayestehasean@gmail.com

چکیده

با توجه به استفاده از روش تدریس مجازی در دوران پسا کرونا هدف اصلی در این پژوهش بررسی تاثیر استفاده از فناوری آموزش مجازی بر عملکرد درسی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی جو محیطی مدرسه و توانمندسازی دانش آموزان است. تحقیق حاضر به لحاظ هدف کاربردی، از نظر روش گردآوری داده‌ها میدانی و از نظر نحوه اجرا توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش دانش آموزان دوره اول دبیرستان منطقه ۱۴ تهران بود که تعداد آنان برابر با ۳۲۵۰ نفر و در نمونه آماری با توجه به فرمول کوکران ۳۴۴ نفر از روش تصادفی طبقه ای مورد بررسی قرار گرفتند. برای سنجش عملکرد درسی، معدل دانش آموزان مبنای قرار داده شد. روایی آنها توسط متخصصان امر بصورت صوری و محتوایی تایید شد. برای سنجش پایایی یک پایلوت ۴۰ تایی گرفته شد که تمامی متغیرها از پایایی مناسبی برخوردار بودند. برای بررسی این موضوع از ۵ فرضیه استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخصهای آمار استنباطی (آزمونهای کلموگروف اسمیرنوف، شاخصهای برازش مدل، همبستگی پیرسون، و کفایت نمونه برداری) استفاده شد. نتایج حاکی از آن بود که استفاده از فناوری آموزش مجازی تاثیر مثبت و معناداری بر عملکرد درسی، جو محیطی مدرسه، و توانمندسازی دانش آموزان دارد. همچنین قابلیت‌های نوآوری و توانمندسازی دانش آموزان نیز تاثیر مثبت معناداری بر عملکرد درسی دارند.

واژه‌های کلیدی

استفاده از فناوری آموزش مجازی، عملکرد تحصیلی، جو محیطی مدرسه، توانمندسازی دانش آموزان

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین‌المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

۱. مبانی نظری

با انتشار سریع ویروس کووید ۱۹ در سراسر جهان، کشورها استراتژی‌های مختلفی را در امر آموزش و پرورش در پیش گرفتند. آموزش و پرورش ایران سیاست تعطیلی مدارس، اما آموزش و پرورش بدون وقفه را اتخاذ نمود. در این میان آن چه کار آموزش و پرورش را تسهیل کرد، استفاده از زیرساخت‌های قوی فناوری اطلاعات و ارتباطات بود. معلمان با تاکید بر منابع یادگیری دیجیتال مانند نرم افزارهای مختلف آموزش‌هایی را با محتوای چند رسانه‌ای که بوسیله تلفن‌های همراه یا تبلت می‌توانست به خانه‌های دانش‌آموزان راه پیدا کند را تهیه کردند. برخی از این محتواها از طریق فناوری رمزیننه‌های پاسخ سریع به دست دانش‌آموز رسید. در این میان به دلیل ماهیت عملی بودن دروس هنرستان، محتواهای موجود در این رمزیننه‌ها می‌توانست کمک شایانی در تعمیق و تسهیل یادگیری نماید (اسدی گندمانی، ۱۴۰۱). یکی از روش‌های آموزش که در دوران پسا کرونا مورد توجه قرار گرفته است، استفاده از آموزش مجازی در فرایند یاددهی-یادگیری است. مدتها بود که کتاب درسی با نقش تک رسانه‌ای خود یک تاز عرصه تعلیم و تربیت بود. اکنون تولیدات تک رسانه‌ای یعنی همان کتاب‌های درسی جای خود را به رسانه‌های دیجیتالی داده‌اند. بهره‌گیری از این فناوری می‌تواند یادگیری را چه در سطح و چه در عمق گسترش دهد و دانسته‌های یادگیری شده را در موقعیت‌های بازایی و یا آزمایش قرار دهد. همچنین برای مخاطب اعم از معلم و دانش‌آموز این الگو را فراهم می‌کند که دست به تولید محتوا بزند. نکته دیگر اینکه چون کتاب‌های درسی دارای ظرفیت محدود برای گنجاندن مطالب می‌باشد، محتوای رمزیننه‌ها این امکان را فراهم می‌کند که با تشریح و بسط موضوعات در قالبی هنری و جذاب به فهم و ماندگاری محتوا اهتمام شود (مکسول و همکاران^۱، ۲۰۲۱).

جامعه بشری در حال پشت سر گذاشتن تحول عمیقی است؛ نه تنها چگونگی زندگی کردن ما دچار تحول می‌شود، بلکه مفاهیم بنیادین زندگی از مفهوم کار گرفته تا مفهوم آموزش، دستخوش تحول اساسی می‌شود. دامنه نفوذ فناوری اطلاعات به حوزه آموزش که مهمترین رکن بقا و رشد و تعالی بشر است نیز گسترش یافته است (وانگ و ریانی، ۲۰۲۰). ظهور شبکه‌های ارتباطی گسترده از قبیل اینترنت، در کنار ابزار و امکانات آموزشی پیشرفته، باعث تحول در روش‌های آموزشی شده و این امکان را فراهم کرده است تا بتوان طیف وسیعی از فراگیران را در نقاط مختلف و از فواصل دور و نزدیک تحت پوشش شبکه آموزشی درآورد و با روش‌هایی متفاوت از انواع سنتی، بدون نیاز به شرکت در کلاس‌های حضوری، آموزش‌های علمی و تخصصی را به مرحله اجرا درآورد. این روش آموزشی نوین که از آن به تعاملات آموزش الکترونیکی یاد می‌شود، به عنوان پیشرفته‌ترین روش آموزشی در دنیای امروز مطرح است (لی و فرناندو^۲، ۲۰۲۱). در تعاملات آموزش مجازی، افراد از حالت انفعالی بودن بیرون آمده و حدود خویش را تا مرز پرسشگری و خردگرایی فعال پیش می‌برد. همچنین استفاده از امکانات تعاملی بودن بسیاری از اطلاعات، باعث تحلیلی و انتقادی فکر کردن دانش‌آموزان شده و آن‌ها را متمایل به کار و یادگیری‌های گروهی و همزمان بدون داشتن قید مکانی می‌کند. درست در اینجا متوجه این تحول عظیم می‌شویم که دیگر لزومی ندارد یکی بیشتر از دیگری موضوع یا مهارتی را بدانند؛ زیرا در این مرحله، شخص سوم اغلب ممکن است بیشتر از دیگران درباره فناوری بدانند (لی و فرناندو، ۲۰۲۱).

در دنیای امروز، تحول در نظام آموزش و پرورش، به منزله پیش‌نیازی جدی برای پاسخگویی به چالش‌های علمی، فلسفی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و اخلاقی در کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود. به همین سبب، تلاش‌های گسترده‌ای در سطح جهانی برای بهبود و اصلاح مداوم نظام‌های آموزش و پرورش در حال انجام است (الیاسی، ۱۴۰۰). گروه‌های آموزشی می‌بایست با فراهم کردن بستر مناسب برای توانمند کردن دانش‌آموزان، احساس شایستگی؛ احساس؛ احساس مؤثر بودن؛ احساس استقلال در آنان را ایجاد و تقویت نمایند این امر به نوبه و احساس اعتماد معنادار بودن خود میتواند عملکرد مطلوب گروه‌های آموزشی را در جهت تسهیل به کارگیری نقش خود متناسب با شرایط و اقتضات محیطی در آموزش و پرورش و بهبود کیفیت عملکرد دانش‌آموزان به همراه داشته باشد (حیدریان، ۱۴۰۱).

Maxwell et al^۱

^۲ Lee & Fernando

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مطالعه ای با هدف شناسایی استفاده از فناوری آموزش مجازی برای دسترسی به مطالب آموزشی وب سایت آی ای ان^۳ (پورتال یادگیری ملی در عربستان سعودی) انجام شد. در این مطالعه که توسط الحربی و الساوی^۴ در سال ۲۰۲۲ انجام شد، تیم پژوهش با استفاده از ابزار اولیه (پرسشنامه) بر روی نمونه ای متشکل از ۹۱۱ دانش آموز از هر دو جنس کار خود را آغاز کرد. دانش آموزان معتقد بودند که یادگیری از طریق دسترسی به محتواهای وب سایت آی ای ان از طریق کیو آر کد، بهتر از یادگیری فقط از طریق کتاب درسی است و میل آن ها را در یادگیری و انجام تکالیف منزل افزایش می دهد. با توجه به نتایج این مطالعه توصیه هایی ارائه شد: (۱) نیاز به اندازه گیری کیفیت دوره های الکترونیکی وب سایت آی ای ان، برای شناسایی و ارتقای نقاط قوت آنها و به بهر روزرسانی استانداردهای کیفیت محتوای الکترونیکی ارائه شده. (۲) همچنین ضروری است که به تدریج آموزش مجازی در آموزش عمومی در عربستان سعودی با حذف تدریجی سیستم سنتی در فرآیند آموزشی اعمال شود. (۳) گسترش فرهنگ استفاده از آموزش مجازی در بین تمامی اقشار جامعه اعم از دانشجویان و اساتید و هدایت آنها به سمت بهره مندی از مزایای آموزش الکترونیکی با رعایت استانداردهای کیفیت ضروری است. (الحربی و همکاران، ۲۰۲۲)

دنیا در حال تغییر است و نظام های آموزشی در مدارس هم به شکل مستقل در حال تغییر به سمت آموزش مجازی است. برنامه ریزی درسی با توجه به سطح تکنولوژیکی آموزش و توانمندسازی دانش آموزان؛ ساز و کارهایی را برای مدارس ارائه می دهد که: (۱) نیازها و علائق دانش آموزان و جامعه را بهتر بر آورده کند. (۲) یادگیری دانش آموزان را در دانش و منابع محیطی قرار می دهد تا انتظارات جامعه و فرد مورد توجه قرار گیرد (۳) به ایده ها، موضوع ها و فناوری های جدید در برنامه های درسی از جمله استفاده از آموزش مجازی توجه شود. البته که تحقق این امر مستلزم آن است که معلمان به جای انتقال دهنده دانش، برنامه ریزان برنامه درسی در مدارس باشند و دانش آموزان هم به جای مصرف کنندگان دانش، با مشارکت و استفاده از این فناوریها در فرآیند برنامه ریزی درسی در تولید دانش و فعالیتهای یادگیری، نقش فعالی به خود اختصاص دهند (الیاسی، ۱۴۰۰).

در عصری که فناوری نوین آموزشی به عنوان ابزار توانمندسازی اندیشه و در امتداد تفکر انسانها در هر لحظه در حال تولید و توزیع اطلاعات و برقراری ارتباطات است، به نظر می رسد رسالت نظام آموزش و تعلیم و تربیت انسانی این است که بتواند با توجه به اطلاعاتی که هر لحظه در دست دارد بهترین انتخاب را انجام دهد و راه های بهتر آموختن را فرا گیرد و ترقی و پیشرفت خود را فراهم سازد. کاربرد فناوری های نوین در آموزش و پرورش به منظور بهبود بخشیدن به کیفیت آموزش و یادگیری به عنوان یکی از فعالیت های اساسی در نظام های آموزش و پرورش پیشرو مرکز توجه قرار گرفته است. فناوری اطلاعات و ارتباطات متشکل از انواع ابزارها و برنامه های الکترونیکی است که به ارائه مواد یادگیری کمک و از فرآیند یادگیری حمایت می کند تا از این طریق دستیابی به اهداف یادگیری منجر شود. آموزش با کمک رایانه، سیستم یکپارچه ویدیو و وایت بردهای هوشمند تعاملی جزئی از آن است (مکسول و همکاران، ۲۰۲۱).

هدفهای توانمندسازی باید در فرهنگ مدرسه و جامعه مورد توجه و عنایت جدی قرار گیرد و در برنامه درسی، مشتمل بر اهداف، محتوا (مجموعه تجارب یاددهی-یادگیری)، روشها و استراتژی یاددهی-یادگیری، منابع و امکانات و روشهای ارزشیابی، صورت یکپارچه و تلفیقی در راهنمای برنامه درسی کلیه پایه های تحصیلی مورد عمل قرار گیرد. از سوی دیگر مدیریت، کارکنان آموزشی، فضا (روانی و فیزیکی) و تجهیزات آموزشی و اولیای دانش آموزان از نظر رفتار، عملکرد و مناسبات، باید در برنامه درسی ماهیتی روشی دارد تا محتوایی تواناییهایی هستند که کمک می کنند افراد در امر تحصیل و موقعیتهای مختلف، عاقلانه و صحیح رفتار کنند، و ضمن کسب موفقیت در تحصیل و زندگی، احساس شادمانی داشته باشند (وانگ و ریانی، ۲۰۲۰).

توانمندسازی فرایندی است که به موجب آن افراد با فراگیری دانش، مهارت و انگیزه میتوانند عملکردشان را بهبود بخشند. توانمندسازی دانش آموزان یعنی قدرت بخشیدن به آنان است، بدین معنا که به آنان کمک شود تا حس اعتماد به نفس را در خود تقویت و بر ناتوانیها یا درماندگیها غلبه کنند و همچنین برای انجام فعالیتهای آنان انرژی و انگیزه درونی داده شود، که این امر به نوبه خود می تواند کیفیت عملکرد آنان را افزایش دهد و بهبود عملکرد آنان باعث توسعه کیفیت آموزش و پرورش و تحقق مطلوبیتهای اساسی آن میگردد (یاری، ۱۴۰۱).

³ IEN(National education portal website)

⁴ Alharbi & Al sawy

⁵ Wang and Reani

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

میزان موفقیتی که هر دانش آموز در امر تحصیل میتواند کسب کند یکی از مهمترین دغدغه‌های هر نظام آموزشی است. عملکرد تحصیلی در هر جامعه نشان دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی است؛ بنابراین نظام آموزشی را زمانی میتوان کارآمد دانست که عملکرد تحصیلی فراگیران آن در دوره‌های مختلف دارای بیشترین و بالاترین رقم باشد (رشیدی، ۱۴۰۱). عملکرد تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات مختلف اطلاق می‌شود که به وسیله آزمونهای استاندارد شده یا آزمونهای معلم ساخته اندازه‌گیری می‌شود (جانسون و همکاران^۶، ۲۰۲۰). عملکرد برای امور آموزشی بسیار حیاتی است زیرا آن نتیجه‌ای است که به وسیله فرد یا گروهی از افراد در یک مجموعه در ارتباط با اختیار و مسولیت آن در دستیابی قانونی به هدف نه بر خلاف قانون، بلکه با تأکید بر قوانین اخلاقی و انسانی بدست آمده است. عملکرد، توانایی یک مجموعه در دستیابی به منابع و مدیریت منابع به شیوه‌های مختلف برای ایجاد مزیت رقابتی است (مورالس و همکاران^۷، ۲۰۲۱).

در دنیای امروز، تحول در نظام آموزش و پرورش، به منزله پیش‌نیاز جدی برای پاسخگویی به چالش‌های علمی، فلسفی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و اخلاقی در کشورهای پیشرفته محسوب می‌شود. به همین سبب، تلاش‌های گسترده‌ای در سطح جهانی برای بهبود و اصلاح مداوم نظام‌های آموزش و پرورش در حال انجام است (رعدی، ۱۴۰۰). گروه‌های آموزشی می‌بایست با فراهم کردن بستر مناسب برای توانمند کردن دانش‌آموزان، احساس شایستگی؛ احساس؛ احساس مؤثر بودن؛ احساس استقلال در آنان را ایجاد و تقویت نمایند این امر به نوبه و احساس اعتماد معنادار بودن خود میتواند عملکرد مطلوب گروه‌های آموزشی را در جهت تسهیل بکارگیری نقش خود متناسب با شرایط و اقتضائات محیطی در آموزش و پرورش و بهبود کیفیت عملکرد دانش‌آموزان به همراه داشته باشد (حمیدی پور، ۱۴۰۰).

جو محیطی مدرسه نتیجه مستقیم ارزشها و هنجارها، عقاید مشارکت‌کنندگان در محیط مدرسه است، آنگونه که باید با یکدیگر در حال تعامل می‌باشند. صاحب‌نظران جو ادراک شده در محیط مدرسه را دارای دو بعد: جو علمی و جو اجتماعی می‌دانند که هر کدام از این دو بعد به نوبه خود دارای خصوصیات و ویژگیهایی هستند که در ارتباط با یکدیگر زمینه بهبود جو مدرسه را فراهم می‌سازند (نیکولتا^۸، ۲۰۱۹). جو مدرسه نتیجه مستقیم ارزشها و هنجارها، عقاید مشارکت‌کنندگان در محیط مدرسه است، آنگونه که باید با یکدیگر در حال تعامل می‌باشند. صاحب‌نظران جو ادراک شده در محیط مدرسه را دارای دو بعد: جو علمی و جو اجتماعی می‌دانند که هر کدام از این دو بعد به نوبه خود دارای خصوصیات و ویژگیهایی هستند که در ارتباط با یکدیگر زمینه بهبود جو مدرسه را فراهم می‌سازند (بدوی و همکاران^۹، ۲۰۱۹). محققان جو اجتماعی مدارس را به عنوان ترکیبی از دو بعد رهبری مدیر مدرسه و تعامل‌های معلمان می‌دانند. تعامل‌های گروهی از معلمان در یک مدرسه ممکن است مشابه محیط‌های جغرافیایی یک ناحیه در نظر گرفته شود و سبک رهبری مدیر مدرسه می‌تواند برابر با شرایط جوی باشد. این ترکیب رفتار رهبر و رفتار معلم که جو سازمانی را بوجود می‌آورد. جو مدرسه بعنوان ترکیبی از رفتار مدیر مدرسه و رفتارهای معلمان نقش مهمی برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ایفا می‌کند (مکسول و همکاران^{۱۰}، 2021).

دانش‌آموزان در بدو ورود به مدرسه انتظار دارند با جو سازمانی مطلوب و حمایت‌آمیزی مواجه شوند تا در لوای آن، نیازهای خود را تامین کنند. این مسولیت‌مدیران است که امور مربوطه به گونه‌ای سازماندهی شود که افراد با تمام وجودشان در فعالیتها شرکت نمایند. در واقع مسولیت مشترک مبنای خلاقیت و ابتکار جمعی است. هر چه جو سازمانی مثبت تر باشد، برقراری روابط انسانی آسان تر خواهد بود. بالعکس، جوهای بسته، ترس آور و یا منفی سبب بی‌اعتمادی، ترس، دوری و نفرت افراد از هم می‌شود. بنابراین جو مثبت و باز، بهداشت روانی افراد را تامین می‌کنند (مکسول و همکاران^{۱۱}، ۲۰۲۱). یافته‌ها حاکی از آن است که جو محیطی از اجزاء یا ابعاد خاصی تشکیل شده است. برخی به ویژگیهای روانی-اجتماعی محیط کار مانند ارتباطات درونی مدرسه توجه بیشتری دارند و بعضی دیگر خصوصیات غیرمادی و خصوصیات عینی را تواما بعنوان شاخصهای تشکیل دهنده جو مورد تأکید قرار داده اند. میتوان اذعان داشت از

⁶ Johnson et al

⁷ Ting & Ho

⁸ Nicoleta

⁹ Badawy et al

¹⁰ Maxwell et al

¹¹ Maxwell et al

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

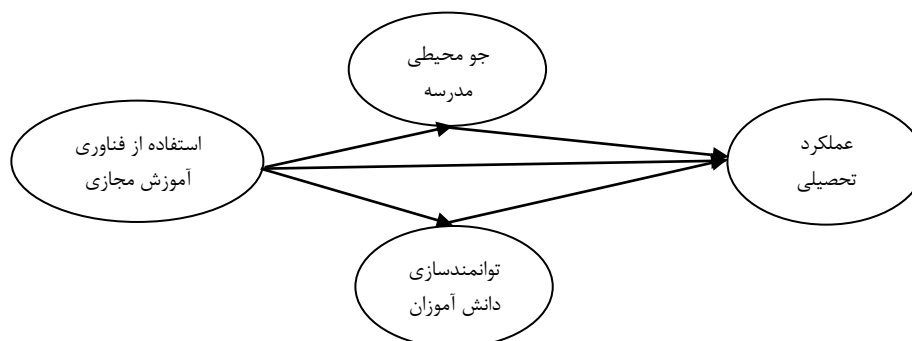
8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

مهمترین عوامل موثر در تعیین جو مدارس عبارتند از: (۱) ویژگیهای امکانات و تسهیلات مدرسه (۲) سلامتی و امنیت محیط (۳) فرصت سازی جهت مشارکت دانش آموزان (۴) کاربرد پاداش و تشویق (۵) روحیه دانش آموزان (۶) ارتباطات کارمندان، معلمان و مدیران (۷) رهبری آموزشی، مهارتهای آموزشی (حسینی، ۱۴۰۰).

می توان گفت، با وجود مطالعات گسترده در حوزه عملکرد درسی تحت آموزش مجازی، توانمندسازی درسی و جو محیطی مدرسه، بررسی روابط بین این متغیرها خیلی محدود مورد توجه دانشگاه ها و مراکز پژوهشی حوزه های اقتصادی قرار گرفته است. با توجه به پژوهشهای انجام شده در این حوزه، در ادامه به ذکر چند پژوهش که در حوزه های دیگر اجرا شده، پرداخته می شود: زارعی (۱۴۰۱) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی رابطه بین جو محیطی مدرسه با عملکرد تحصیلی و توانمندسازی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز نتایج نشان داد که بین جو محیطی مدرسه و خرده مقیاس های روابط معلم دانش آموز، امنیت در مدرسه و پیوند با مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. بین جو محیطی مدرسه و خرده مقیاس های آن با توانمندسازی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. یافته های تحلیل رگرسیون نشان داد بعدهای روابط معلم-دانش آموز و پیوند با مدرسه بطور مثبت قادر به پیش بینی عملکرد تحصیلی دانش آموزان می باشد. جو محیطی و خرده مقیاس های آن قادر به ارتقای توانمندسازی دانش آموزان نمی باشند. در پژوهش صحت پارسه و سعادت (۱۴۰۱)، در شش مدرسه متوسطه اول شامل دو مدرسه مجزای پسرانه و دخترانه دولتی شهری، دو مدرسه مجزای پسرانه و دخترانه غیردولتی شهری و دو مدرسه مجزای دخترانه و پسرانه روستایی- عشایری در منطقه محروم مرزی در شهر گنبد کاووس استان گلستان انجام شد، ۳۲ نفر از دانش آموزان پایه های هشتم و نهم انتخاب شدند. در ابتدا نمرات درس علوم تجربی نیمسال اول آنها ثبت گردید. سپس نمرات جدید آنها بعد از استفاده دانش آموزان از کدهای کیو آر ثبت و نتیجه مقایسه شد. با توجه به نتایج نمودارها می توان چنین استنباط کرد که به کارگیری مکملهای آموزشی از جمله محتوای آموزش مجازی می تواند برای افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مناسب باشد. همچنین این روشهای نوین به دلایل مختلف از جمله دسترسی آسان در هر زمان و مکان برای دانش آموزان از جذابیت بالایی برخوردار بوده و مورد استقبال آنها قرار گرفته است. آقایی راد (۱۴۰۰) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر پذیرش فناوریهای نوین آموزشی از جمله توانمندسازی دانش آموزان و مهارتهای فناوری و جو محیطی کلاس نتایج حاکی از آن بود که توانمندسازی دانش آموزان و مهارتهای فناوری و جو محیطی کلاس بر پذیرش فناوریهای نوین آموزشی تاثیر مثبت و معناداری دارد. حمیدی پور (۱۴۰۰) در پژوهش خود تحت عنوان جو محیطی مدرسه و توانمندسازی درسی با عملکرد و یادگیری دانش آموزان مدارس متوسط کرج به بررسی سه عامل رفتار، شخص و محیط در تعامل با هم اذعان داشت یادگیری حاصل سه عامل است: انتظار نتیجه، یادگیری در امور تحصیلی، یادگیری در نقش چندگانه. جو مدرسه هم از دو عامل تشکیل شده است: حمایت مدیر و حمایت معلمین. نتایج حاکی از آن بود که بین انتظار نتیجه و حمایت مدیر همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. بین عملکرد تحصیلی و کارآمدی دانش (در هر سه عامل) و حمایت معلمین همبستگی مثبت و معنادار وجود دارد. بین رضایت شغلی و عملکرد تحصیلی و کارآمدی دانش همبستگی مثبت و معنادار بدست آمد. یادگیری تحصیلی با سن، تجربه، توانمندی دانش آموز همبستگی معناداری نداشت. حسینی (۱۴۰۰) در پژوهش خود تحت عنوان بررسی تاثیر فناوری های شبکه اجتماعی بر شایستگی های دانش فنی و نقش آن در عملکرد سازمانی از طریق قابلیت نوآوری در دانشگاه های کابل اذعان داشت امروزه دانشگاه ها در پیشرفت و توسعه کشور نقش اساسی و بنیادی را دارند که به دنبال عملکرد سازمانی بهترتر برای کسب مزیت رقابتی پایدار است. بر این اساس فناوری های شبکه اجتماعی یکی از ابزار مهم و دارای قابلیت های می باشد که دانشگاه ها با استفاده از آن به مقاصد و اهداف در سازمانها و ادارات نسبت به رقبا دست پیدا می کنند. لذا هدف از تحقیق حاضر بررسی تاثیر فناوری های شبکه اجتماعی بر شایستگی های دانش فنی و نقش آن در عملکرد سازمانی از طریق قابلیت نوآوری در دانشگاه های کابل است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که همه فرضیه ها مورد تایید قرار گرفت و فناوری های شبکه اجتماعی بر شایستگی های دانش فنی تاثیر گذار، شایستگی های دانش فنی بر قابلیت نوآوری تاثیر گذار، قابلیت نوآوری بر عملکرد سازمانی تاثیر گذار و شایستگی های دانش فنی از طریق قابلیت نوآوری بر عملکرد سازمانی تاثیر گذار است. در پژوهش ماریمون^{۱۲} (۲۰۱۹) تحت عنوان بررسی میزان ارتباط بین استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی در شهر زوریخ سویس نتایج حاکی از آن بود که بین استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و عملکرد تحصیلی

دانش آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. این رابطه می‌تواند بسیاری از معادلات موجود در زمینه آموزش و پرورش و زیر ساخت‌های لازم برای توسعه اجتناب ناپذیر گسترش استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را تغییر دهد. مورالس و همکاران^{۱۳} (۲۰۲۱) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر فناوریهای رسانه‌های اجتماعی بر عملکرد سازمانی از طریق دانش و نوآوری اذعان داشتند هدف از این مقاله نشان دادن چگونگی فناوری رسانه‌های اجتماعی است که با تشویق شبکه‌ها برای روت کردن دانش و مهارت‌های نوآوری شرکت، قادر به فعالیت در زمینه فرصت‌های شغلی و پیکربندی مجدد منابع تجاری می‌باشد. در این مقاله داده‌های بدست آمده از نمونه ۲۰۱ تایی از شرکت‌های فناور واقع در اسپانیا تجزیه و تحلیل شد. نتایج حاکی از آن بود که فناوری رسانه‌های اجتماعی تأثیر معناداری بر تسهیم دانش و قابلیت‌های فناور داشت. تسهیم دانش و قابلیت‌های فناور هم تأثیر معناداری بر عملکرد این شرکتها داشتند. لذا می‌توان نتیجه گرفت که شبکه‌های اجتماعی تأثیر معناداری از طریق این دو متغیر میانجی بر عملکرد سازمانی داشت. در این پژوهش به بررسی تأثیر استفاده از فناوری آموزش مجازی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی گرانه جو محیطی مدرسه و توانمندسازی دانش آموزان پرداختیم که در شکل ۱ مدل پژوهش را ارائه نمودیم.

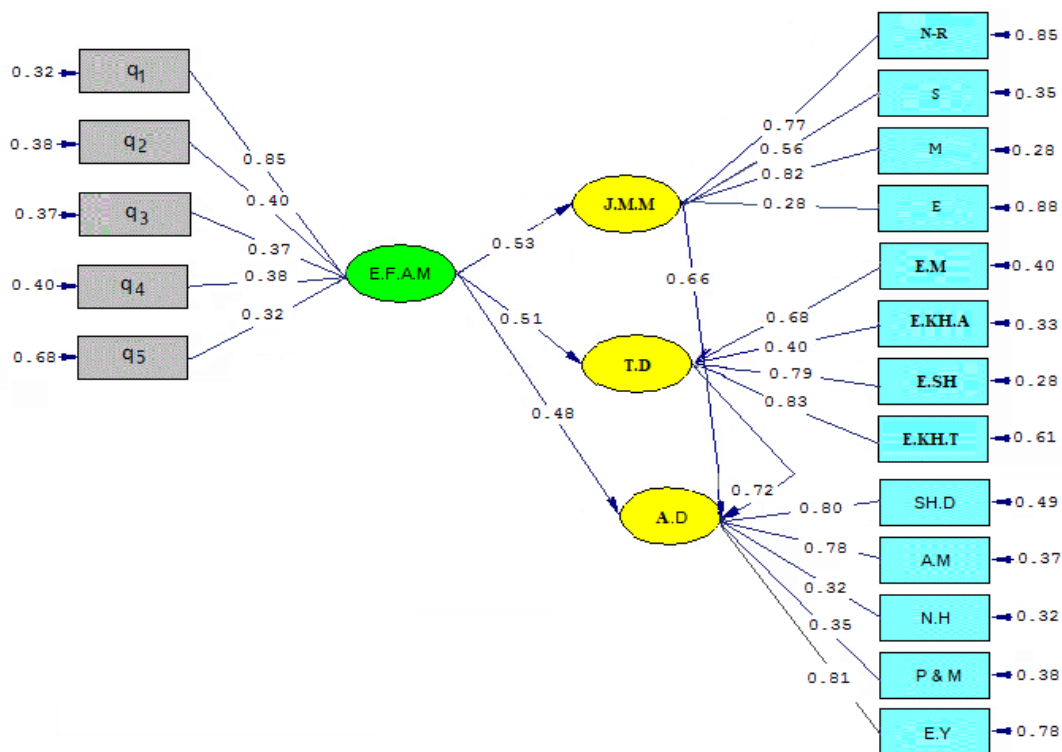
شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

روش تحقیق

این تحقیق به لحاظ سطح تحلیل از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی محسوب می‌شود و به لحاظ کاربرد نتایج از نوع تحقیقات کاربردی به شمار می‌رود. جامعه آماری این تحقیق شامل دانش آموزان دوره اول متوسطه مدارس منطقه ۱۴ تهران که تعداد آنها 3250 دانش آموز و در ۱۷ مدرسه دخترانه (۱۴۲۹ نفر) و ۲۵ مدرسه پسرانه (۱۸۲۱ نفر) مشغول به تحصیل بودند. برای برآورد نمونه از فرمول کوکران استفاده شد که تعداد ۳۴۴ پرسشنامه را مشخص نمود که در بین افراد به روش تصادفی طبقه‌ای توزیع و گردآوری شد. در این پژوهش برای گردآوری اطلاعات میدانی از پرسشنامه استفاده گردید. پرسشنامه‌ای که برای پژوهش حاضر طراحی گردید، شامل دو بخش سوالات عمومی و تخصصی می‌باشد. بخش اول در رابطه با اطلاعات جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان است و بخش دوم نیز مربوط به متغیرهای تخصصی است. در این پژوهش با توجه به استاندارد بودن پرسشنامه لاتین با متخصصان امر در این زمینه مشورت شد لذا نوع روایی مورد استفاده در ابزار با توجه به بررسی کیفی مولفه‌ها و استناد به نظر متخصصان امر، روایی صوری و محتوایی است. برای سنجش پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ برای سنجش پایایی پرسشنامه استفاده شده. بدین منظور تعداد ۴۰ نفر به صورت تصادفی انتخاب و اجرای اولیه بر روی آنها صورت گرفت. پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌های مذکور، مقداری آلفای کرونباخ برای تمام متغیرها بالای ۰/۷ و پایایی کل ۰/۸۶ محاسبه شد لذا پایایی به دست آمده برای ابزار تحقیق بیانگر پایایی مناسب ابزار است. در این پژوهش، برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای SPSS و lisrel استفاده شده است. بدین‌صورت که برای تجزیه و تحلیل داده‌ها جمع‌آوری شده از شاخص‌های آمار توصیفی و شاخص‌های آمار استنباطی با استفاده از نرم‌افزار SPSS محاسبه می‌شوند. همچنین، در این پژوهش برای ترسیم مدل تدوین شده، مشخص کردن جزئیات و نوع روابط بین متغیرهای مورد تحلیل از نرم‌افزار lisrel استفاده می‌شود.

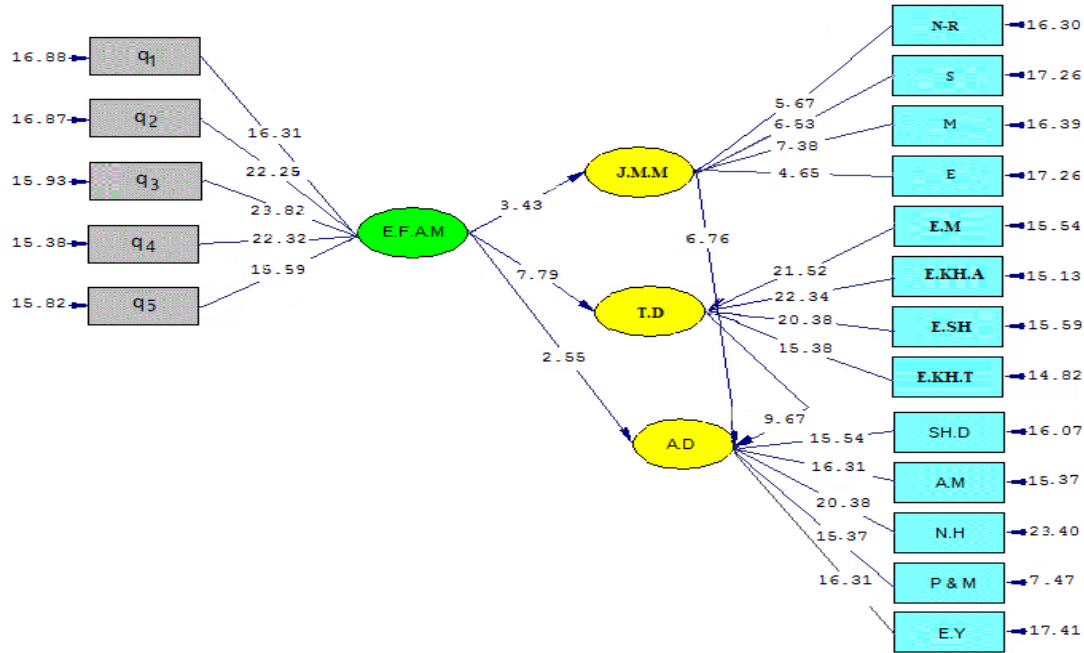
یافته ها

یافته ها حاکی از آن است که از نظر جمعیت شناختی جنسیت ۴۴ درصد دختر (۱۵۱ نفر) و ۵۶ درصد پسر (۱۹۳ نفر) بودند. از نظر متغیر جمعیت شناختی میزان استفاده روزانه از اینترنت در دسته ۵ تا ۱۰ ساعت با ۱۶۱ نفر بیشترین فراوانی و دسته بیشتر از ۱۰ ساعت با فراوانی ۶۵ نفر کمتر فراوانی را داشت. رده سنی تمامی آنها ۱۱ تا ۱۴ سال بود. ۱۵۸ نفر دارای لب تاب شخصی و ۱۴۴ نفر هم فاقد لب تاب شخصی بودند. ۳۳۲ نفر دارای تلفن همراه بودند و ۱۲ نفر هم فاقد تلفن همراه بودند. از منظر متغیر جمعیت شناختی سن دسته ۴۰ تا ۵۰ سال با فراوانی ۱۰۳ نفر بیشترین فراوانی را به خود اختصاص داده، بعد از آن نیز دسته ۳۰ تا ۴۰ سال با ۹۶ نفر فراوانی، دسته زیر ۳۰ سال با ۶۷ نفر فراوانی، و بیشتر از ۵۰ سال با ۲۲ نفر فراوانی مورد تحلیل قرار گرفتند. در ادامه به بررسی نتایج حاصل از آزمون فرضیات پژوهش می پردازیم. ابتدا در شکل های ۲ و ۳ مدل معادلات ساختاری در حالت ضریب مسیر استاندارد و در حالت آماره t آورده شده است.

Chi-Square=1167.49, df=429, P-value=0.00000, RMSEA=0.069

شکل ۲- مدل معادلات ساختاری در حالت ضریب مسیر استاندارد

Chi-Square=1167.49, df=429, P-value=0.00000, RMSEA=0.069

شکل ۳- مدل معادلات ساختاری در حالت آماره t

فرضیه اول: استفاده از فناوری آموزش مجازی رابطه معناداری با عملکرد درسی دانش آموزان منطقه ۱۴ شهر تهران با توجه به نقش میانجی گرانه توانمندسازی دانش آموزان دارد.

با توجه به جدول ۱ مقدار z-value حاصل از آزمون سوبیل که برابر با 2/72 شد و به دلیل بیشتر بودن قدر مطلق آن از 2/58 میتوان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۹ درصد استفاده از فناوری آموزش مجازی رابطه معناداری با عملکرد درسی دانش آموزان از طریق توانمندسازی دانش آموزان دارد. همچنین با توجه به آزمون VAF (شدت رابطه) که مقدار آن 0/61 می باشد و نیز میزان همبستگی استفاده از بارکدهای آموزشی و انگیزه یادگیری (۰/۶۶۴) نشان از قوی بودن این رابطه دارد و تاثیر توانمندسازی دانش آموزان بعنوان متغیر میانجی دارد.

جدول ۱. بررسی میانجی توانمندسازی دانش آموزان

VAF	Z-VALUE	همبستگی	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	مسیر		
					به	از	
0.61	2.72	0.654	۷,۷۹	۰,۵۱	توانمندسازی	استفاده از فناوری آموزش مجازی	مستقل به میانجی
		0.717	9.67	0.72	عملکرد درسی	توانمندسازی	میانجی به وابسته
		0.664	۲,۵۵	0.48	عملکرد درسی	استفاده از فناوری آموزش مجازی	

فرضیه دوم: استفاده از فناوری آموزش مجازی رابطه معناداری با عملکرد درسی دانش آموزان منطقه ۱۴ شهر تهران با توجه به نقش میانجی گرانه جو محیطی مدرسه دارد.

با توجه به جدول ۲ مقدار z-value حاصل از آزمون سوبل که برابر با 2/47 شد و به دلیل اینکه قدر مطلق آن بین ۱,۹۶ و 2/58 قرار می گیرد میتوان اظهار داشت که در سطح اطمینان ۹۵ درصد استفاده از فناوری آموزش مجازی رابطه معناداری با عملکرد درسی دانش آموزان از طریق جو محیطی مدرسه دارد. همچنین با توجه به آزمون VAF (شدت رابطه) که مقدار آن 0/77 می باشد و نیز میزان همبستگی استفاده از فناوری آموزش مجازی و عملکرد درسی (۰/۶۶۴) نشان از قوی بودن این رابطه دارد و تاثیر جو محیطی مدرسه بعنوان متغیر میانجی دارد.

جدول ۲. بررسی میانجی جو محیطی مدرسه

VAF	Z-VALUE	همبستگی	آماره t	ضریب مسیر استاندارد	مسیر		
					به	از	
0.77	2.47	0.793	۳,۴۳	۰,۵۳	جو محیطی مدرسه	استفاده از فناوری آموزش مجازی	مستقل به میانجی
		0.885	6.76	0.66	عملکرد درسی	جو محیطی مدرسه	میانجی به وابسته
		0.664	۲,۵۵	0.48	عملکرد درسی	استفاده از فناوری آموزش مجازی	

فرضیه سوم: استفاده از فناوری آموزش مجازی رابطه معناداری با عملکرد درسی دانش آموزان منطقه ۱۴ شهر تهران دارد. با توجه به آنچه در شکل های ۲ و ۳ و جدول ۳ نشان داده شد، این دو متغیر دارای همبستگی ۰/۶۶۴ می باشند. ضریب مسیر استاندارد ۰/۴۸ است و دارای مقدار $t=2/55$ می باشد. مقدار t برای این پارامتر در بازه ۱/۹۶ تا ۲/۵۸ محاسبه شده است. لذا می توان بیان نمود که فرض صفر با ۵ درصد اطمینان رد می شود، لذا این فرضیه پژوهش پذیرفته می شود.

جدول ۳. بررسی فرضیه سوم

نتیجه	ضریب همبستگی پیرسون	آماره معناداری (t)	ضریب مسیر استاندارد	فرضیه		
				به	از	
تایید	۰/۶۶۴	۲/۵۵	۰/۴۸	عملکرد درسی	استفاده از فناوری آموزش مجازی	۳

بحث و نتیجه گیری

هدف از انجام این پژوهش بررسی رابطه استفاده از فناوری آموزش مجازی بر عملکرد تحصیلی دانش آموزان با توجه به نقش میانجی گرانه جو محیطی مدرسه و توانمندسازی دانش آموزان بود که با توجه به نتایج حاصل از تحلیل داده های موجود و مرتبط با توانمندسازی و جو محیطی مدارس برای دانش آموزان در جهت استفاده از فناوری آموزش مجازی برای ارتقای سطح عملکرد درسی دانش آموزان آنان اعتقاد بر این است که بازنگری در نظام آموزشی و برنامه ریزی درسی کشور با در نظر گرفتن تحول های عمیق اجتماعی و بافت جمعیتی و تامل هوشمندانه بر پیشرفتهای چشمگیر و فزاینده دنیای پیشرفته و تحلیل بنیادی کاستیهای نظام آموزشی،

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

ضرورتی اجتناب ناپذیر و مداوم است و مقایسه تحلیل و بررسیهای مذکور با نیازها و ویژگیهای لازم برای ادامه حیات در جهان نوین حرکت به سمت تمرکز زدایی و واگذاری اختیارات به عوامل اصلی نظام آموزشی یعنی دانش آموزان، معلمان، کارکنان و مدیران مدارس و تمرکز بر بهبود یادگیری و انگیزش دانش آموزان و جلب مشارکت آنان و معلمان را امری بدیهی ساخته است. رویکرد برنامه ریزی درسی تکنولوژی محور و مجازی برای تحقق اهداف فوق با توجه به نظام به شدت متمرکز فرهنگی و سازمانی نیازمند بسترسازی مناسبی است. برای این منظور، حداقل زمینه‌های زیر جزو پیش نیازهای این نوع روش آموزشی است که همت والای دست اندرکاران و مسئولان تعلیم و تربیت کشور را می طلبد: ۱) از بین بردن محدودیتهای قانونی و اداری و تدوین قوانین جهت استفاده از فناوری های بروز آموزشی اختیار تصمیم گیری برنامه درسی به مدارس و دانش آموزان. ۲) طراحی برنامه‌های آموزشی جهت ارایه آموزشهای مورد نیاز به اعضای آموزشی و اداری مدارس ۳) برنامه‌ریزی برای آموزشهای پیش از خدمت و ضمن خدمت معلمان در زمینه انگیزش و توانمندسازی دانش آموزان ۴) تخصیص بودجه، تجهیزات و امکانات تسهیل کننده در مدارس جهت حمایت و پشتیبانی از برنامه های درسی دانش آموز و ارتقای سطح کیفی جو محیطی مدراس ۵) ایجاد فضای مناسب برای مشارکت مسئولان آموزش، والدین معلمان و دانش آموزان در اتخاذ تصمیمهای تکنولوژیک در زمینه برنامه درسی.

در این راستا پیشنهاد می شود که در تحقیقات آتی به مقایسه تاثیر آموزش به روش مجازی و سنتی بر عملکرد درسی و یادگیری دانش آموزان، پرورش خلاقیت در دانش آموزان برای استفاده از فناوری آموزش مجازی، و تحلیل تجربه زیسته معلمان از فرصتها و چالشهای استفاده از فناوری آموزش مجازی در شبکه آموزشی کشور.

منابع

- اسدی گندمانی، فاطمه. (۱۴۰۱). بررسی رابطه عزت نفس با سازگاری شغلی و تثبیت هویت سازمانی کارکنان بانکهای ملی استان چهار محال و بختیاری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبائی، پاییز.
- آقایی راد، عاطفه. (۱۴۰۱). بررسی عوامل موثر بر پذیرش فناوری های نوین آموزشی، موسسه آموزش عالی آمل، پایان نامه کارشناسی ارشد، پاییز.
- الباسی، مهناز. (۱۴۰۰). رابطه شبکه های اجتماعی مجازی و پیوند با مدرسه با عملکرد تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهرستان مهاباد، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، پایان نامه کارشناسی ارشد، پاییز.
- حسینی، سید مصطفی. (۱۴۰۰). بررسی تاثیر فناوری های شبکه اجتماعی بر شایستگی های دانش فنی و نقش آن در عملکرد سازمانی از طریق قابلیت نوآوری در دانشگاه های کابل: مطالعه مورد (شهر کابل- افغانستان)، دانشگاه بین المللی امام رضا علیه السلام، پایان نامه کارشناسی ارشد، بهار.
- حمیدی پور، رحیم. (۱۴۰۰). جو مدرسه و توانمندسازی درسی با عملکرد و یادگیری دانش آموزان مدارس متوسط کرج، دانشگاه تربیت معلم تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، زمستان.
- حیدریان، خاطره. (۱۴۰۱). رابطه بین میزان و نحوه استفاده از شبکه های اجتماعی، بلوغ زودرس، احساس تنهایی، ارتباط با جنس مخالف و عملکرد تحصیلی در دانش آموزان دختر متوسطه اول شهرستان آبدانان، دانشگاه علامه طباطبائی، پایان نامه کارشناسی ارشد، زمستان.
- خدایاری شوطی، سعید. (۱۳۹۹). ب تعیین رابطه استفاده از فناوریهای نوین آموزشی و پویایی محیط مدرسه با جو مدرسه و یادگیری دانش آموزان در مدارس متوسطه شهر تبریز، دانشگاه علامه طباطبائی، پایان نامه کارشناسی ارشد، پاییز.
- رشیدی، فاطمه. (۱۴۰۱). نقش شبکه های اجتماعی در عملکرد آموزشی و تربیتی دانش آموزان دوره دوم ابتدایی شهرستان بهارستان، پردیس شهید باهنر شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد، بهار.
- رعدی افسوران، نقی (۱۴۰۰). طراحی مدل توانمندسازی نیروی انسانی سازمان آب و برق استان خوزستان. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز.
- زارعی، راضیه. (۱۴۰۱). رابطه بین جو محیطی مدرسه با عملکرد تحصیلی و توانمندسازی دانش آموزان دوره دوم متوسطه شهر شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، پایان نامه کارشناسی ارشد، بهار.

mph.sdcongress.ir

هشتمین همایش بین المللی مدیریت، روانشناسی و علوم انسانی با رویکرد توسعه پایدار

8th International Conference on
Management, Psychology & Humanities with sustainable development approach

صحت پارسه، محمد؛ سعادت، رضیه. (۱۴۰۱). تاثیر استفاده از طرح کیو آر کد در یادگیری درس علوم تجربی دانش آموزان هشتم ونهم گنبد کاووس، استان گلستان. پنجمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش. مازندران. طلوعی، هومن. (۱۳۹۹). تأثیر مدیریت استراتژیک منابع انسانی بر عملکرد نوآوری با نقش میانجی قابلیت نوآوری (مورد مطالعه: دانشگاه هوایی شهید ستاری)، دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)، پایان نامه کارشناسی ارشد. زمستان. هاشمی، فرناز. (۱۳۹۵). بررسی و تحلیل نقش شبکه های اجتماعی در افزایش سطح عملکرد تحصیلی دانش آموزان و ارائه راهکار (دانش آموزان دختر ناحیه یک زاهدان)، دانشگاه علم و هنر یزد، پایان نامه کارشناسی ارشد، زمستان. یاری، رامین. (۱۴۰۱). بررسی میزان ارتباط بین استفاده از شبکه های اجتماعی مجازی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان دوره متوسطه دوم شهر سرپل ذهاب، دانشگاه رازی، پایان نامه کارشناسی ارشد، پاییز.

Al-Rahmi, W. M., Yahaya, N., Alamri, M. M., Alyoussef, I. Y., Al-Rahmi, 24.A. M., & Kamin, Y. B. (2021). Integrating innovation diffusion theory with technology acceptance model: Supporting students' attitude towards using a massive open online courses (MOOCs) systems. *Interactive Learning Environments*, 29(8), 1380-1392.

Badawy, Tarek. A. E ; Magdy, Mariam. M. (2019). "Assessing the Impact of motional Intelligence on Jop Satisfaction: An Empirical Stusy on Faculty Members with Respect to Gender and Age", *International Business Research*, 8 (3) ,67-78.

Johnson, D, Craly, Justin. B, and Hildebrand, Ryan, (2020). "entrepreneurship education: towards a discipline 51-based frame work", *Journal of Management Development*, vol.25.No.1, pp.40-54.

Lee, C., An, M., Fernando, Y., (20۲۱). The effects of emotional display rules on flight attendants' emotional labor strategy, job burnout and performance. *Serv. Bus.* 9 (3), 409-425.

Marimon, F. (2019). From knowledge management to organizational performance: modelling the mediating role of innovation and intellectual capital in higher education. *Journal of Enterprise Information Management*, 32(1), 36-59.

Maxwell M, Aikins M, Akweongo P, et al. (2021). The effects of health worker motivation and job satisfaction on turnover intention in Ghana: a cross-sectional study. *Hum Resour Health*;12:43-54.

Mohammed Hussain Alharbi, Yaser Mohammad Al Sawy .2022.Using quick response code (QR) to access the educational material at the Saudi's iEN (National education portal website).<https://amazoniainvestiga.info>

Morales, Victor Jesus Garcia, Rodrigo, Martín-Rojas, María, Esmeralda Lardón López. (2021). Influence of social media technologies on organizational performance through knowledge and innovation, *Baltic Journal of Management*, <https://doi.org/10.1108/BJM-04-2020-0123>

Nicoleta , H (2019). Efficacy and effectiveness of school - based prev ention and early intervention programs for anxiety. *Clin Psychol Rev.* 29(1), 201-285.

Nicoleta Popa, LA. (2019). Perceptions of school climate and parental behaviors among Romanian students from migrant families. *Procedia , Social and Behavioral Sciences* (47), 1368 - 1373.

Sun, Y., Liu, J., & Ding, Y. (2020). Analysis of the relationship between open innovation, knowledge management capability and dual innovation. *Technology Analysis & Strategic Management*, 32(1), 15-28.

Wang, W. and Reani, M. (2020), The rise of mobile computing for group decision support systems: a comparative evaluation of mobile and desktop, *International Journal of Human – Computer Studies*, Vol. 104, pp. 16-35.

Yan, Qiang, Zhou, Simin, Wu, Sipeng. (2018). The influences of tourists' emotions on the selection of electronic word of mouth platforms, *Tourism Management*, 66, 348-363.

Zhang, p. (2016). Family Background, Private Tutoring, and Children's Educational Performance in Contemporary China. *Chinese Sociological Review*, 48(1), 64-82.